

4. заседание

Срѣда, 9 ноември 1932 г.

(Открито отъ подпредседателя Н. Захариевъ въ 16 ч. 30 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	30	В. Коевски — народния представител В. Докумовъ	30
Искания:		3) бюджетарната — вмѣсто народния представител д-ръ Н. Думановъ — народния представител И. Ангеловъ.	30
1) отъ председателя на Софийския окръженъ съдъ за разрешение за сѣдене на народния представител Константинъ Русиновъ за престѣпления по чл. чл. 6, 7 и 19 отъ закона за защита на държавата и чл. чл. 64 и 67 отъ наказателния законъ по н. о. х. дѣло № 291/1932 г. (Съобщение)	30	4) по провѣрка на изборитѣ — вмѣсто народния представител И. Ангеловъ — народния представител И. Цанковъ.	30
2) отъ сѣщия за разрешение за сѣдене народния представител Христо Трайковъ Христовъ за престѣпления по чл. чл. 6 и 19 отъ закона за защита на държавата по н. о. х. дѣло № 332/1932 г. (Съобщение)	30	5) по Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве — вмѣсто народния представител В. Савовъ — народния представител П. Попивановъ	30
Проектноотговоръ на тронното слово. (Съобщение) .	30	6) въ прощетарната — вмѣсто народния представител П. Георгиевъ — народния представител Г. Кръстевъ	30
Питане отъ народния представител д-ръ Н. Думановъ къмъ министра на правосѣдието относно размѣстването на сѣдитѣ, помилванията на арестанти и малтретиране защитата на арестантитѣ отъ чиновницитѣ на затворитѣ. (Съобщение)	30	7) по Министерството на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ — вмѣсто народния представител К. Лулчевъ — народния представител Д. Нейковъ	30
Комисии. — Промѣна въ парламентарнитѣ комисии:		Предложение за одобрение I-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 12. X. 1932 г. протоколъ № 83. (Продължение разискванията, обръщане въ законопроектъ и приемане на първо и второ четене)	30, 37
1) по отговора на тронното слово — вмѣсто народния представител И. Ангеловъ — народния представител Б. Смиловъ.	30	Законопроектъ за отпускане безвъзмездно на Хасковското гарнизонно офицерско събрание 4.924 кв. м. държавно мѣсто. (Първо и второ четене) . .	37
2) по Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти — вмѣсто народния представител		Дневенъ редъ за следващото заседание	37

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Откривамъ заседанието. Присѣдствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъдствуватъ следнитѣ народни представители: Апостоловъ Драгомиръ, Арабаджиевъ Петко, Атанасовъ Рушенъ, Бошнаковъ Тодоръ, Бояджиевъ Асенъ, Бояджиевъ Стефанъ, Василевъ Григоръ, Василевъ Иванъ, Василевъ Славейко, Велчевъ Иванъ, Влаховъ Димитъръ, Гавриловъ Никола, х. Галибовъ Юсеинъ, Ганевъ Георги, Георгиевъ Стойчо, Георгиевъ Трифонъ, Данаиловъ Георги, Дековъ Петко, Деневъ Сѣби Димитровъ, Джанкардашлийски Димитъръ, Димитровъ д-ръ Димитъръ, Димитровъ Коста Желевъ, Доброволски Стефанъ, Докумовъ Борисъ, Запряновъ Петко, п. Захариевъ Захари, Ивановъ Борисъ, п. Ивановъ Петъръ, Игнатовъ Тодоръ, Икономовъ Димитъръ, Илиевъ Илия, Йонетовъ Георги, Йордановъ Георги, Каназирски Георги, Каракашевъ Ни-

кола, Кемилевъ Никола, Киселички Христо, Колевъ Петко, Костадиновъ Костадинъ, Костовъ Георги, Кръстевъ Гето, Куртевъ Иванъ, Куцаровъ Тодоръ, Лулчевъ Коста, Лѣкарски Иванъ, Маджаровъ Рашко, Мариновъ Василь, Маринчевъ Георги, Марковъ Цоло, Мечкарски Тончо, Милановъ д-ръ Кънчо, Милевъ Милю, Мирски Христо, Митовъ Генко, Момчиловъ Стоянъ, Момчиловъ Тодоръ, Мошановъ Стойчо, Мустафовъ Али, Наумовъ Александъръ, Орозовъ Александъръ, Панайотовъ Петъръ, Петковъ Борисъ, х. Петковъ х. Георги, Петковъ Петко, Петковъ Стефанъ, Петровъ Никола, Поповъ Стефанъ, Райковски Минко, Рангеловъ Раденко, Русиновъ Костадинъ, Савовъ Николай, Савовъ Сава, Свиначевъ Добри, Симеоновъ Иванъ, Стамболиевъ Никола, Станевъ Митю, Станковъ Владимиръ, Стойковъ Апостолъ, Тодоровъ Димитъръ, Томчевъ Ангелъ, Тошевъ Никола, Фенерковъ Петъръ, Христовъ Аляксандъръ, Христовъ Христо, Циганчевъ Анастасъ, Цокровъ

Герго, Чирпанлиевъ д-ръ Никола, Шидерски Едрю, Юртовъ Георги и Янакиевъ Василь)

Бюрото на Камарата е разрешило отпускъ на следните народни представители:

На г. Костадинъ Караджовъ — 3 дни;
На г. Костадинъ Костадиновъ — 3 дни;
На г. Петъръ Гаговъ — 2 дни;
На г. Павелъ Георгиевъ — 1 день;
На г. д-ръ Стоянъ Даневъ — 20 дни;
На г. Драгомиръ Апостоловъ — 2 дни.

Народниятъ представителъ г. Иванъ Симеоновъ моли да му се разрешатъ 60 дни отпускъ по болестъ. Които сж съгласни да се разреши исканиятъ отпускъ на г. Иванъ Симеоновъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Постѣпило е искане отъ председателя на Софийския окръженъ съдъ за разрешение за сѣдене на народния представителъ Костадинъ Русиновъ за престѣпления по чл. чл. 6, 7 и 19 отъ закона за защита на държавата и чл. чл. 64 и 67 отъ наказателния законъ по н. о. х. дѣло № 291/1932 г.

Постѣпило е искане отъ председателя на Софийския окръженъ съдъ за разрешение за сѣдене народния представителъ Христо Трайковъ Христовъ за престѣпления по чл. чл. 6 и 19 отъ закона за защита на държавата по н. о. х. дѣло № 332/1932 г.

Постѣпилъ е проекто-отговорътъ на тронното слово, който ще се раздаде на г. г. народните представители, за да можемъ утре да пристѣпимъ къмъ разискванията.

Постѣпило е питане отъ народния представителъ г. д-ръ Никола Думановъ къмъ г. министра на правосѣдието относно размѣстването на сѣдните помилванията на арестанти и малтретиране защитата на арестантите отъ чиновниците въ затворите.

Това питане ще бѣде препратено на г. министра на правосѣдието, за да отговори.

Бюрото на Камарата е направило следните корекции въ разните парламентарни комисии:

Вмѣсто Иванъ Ангеловъ въ комисията по отговора на тронното слово влиза Болянъ Смиловъ.

Вмѣсто Василь Коевски въ комисията по Министерството на земледѣлието и държавните имоти влиза Борисъ Докумовъ.

Вмѣсто д-ръ Никола Думановъ въ бюджетарната комисия влиза Иванъ Ангеловъ.

Вмѣсто Иванъ Ангеловъ въ комисията по провѣрка на изборите влиза Иванъ Цанковъ.

Вмѣсто Велико Савовъ въ комисията по Министерството на вътрешните работи влиза Петъръ Попивановъ.

Вмѣсто Павелъ Георгиевъ въ прошетарната комисия влиза Гето Кръстевъ.

Вмѣсто Коста Лулчевъ въ комисията по Министерството на желѣзниците влиза Димитъръ Нейковъ.

Които приематъ така предложените измѣнения въ комиситѣ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, събранieto приема.

А. Неновъ (раб): Г. председателю! Отиравилъ съмъ питане къмъ г. министра на вътрешните работи относно разпространението на коремния тифъ въ Брацигово. Азъ настоявамъ, г. министрътъ да отговори по-скоро на питането ми.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ще Ви отговоря утре или въ други день.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Пристѣпваме къмъ първата точка отъ дневния редъ: одобрение предложението за одобрение I-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 12. X. 1932 г., протоколъ № 83 — продължение разискванията.

Има думата г. министрътъ на вътрешните работи и народното здраве.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Правителството взе решение да не се свикватъ изборитѣ за избираването на окръжни съветници въ половината околии на царството на 13 ноемврий т. г., по съображение, както е изтъкнато въ мотивитѣ на нашето предложение, че ще се изготвява единъ новъ законъ за окръжните съвети и че, следователно, нецелесъобразно, излишно е да ставатъ избори преди още да се направи

реформата по организацията на окръжните съвети въ България. Правителството много по-рано отъ настоящата сесия, още миналата година, още презъ времето на първата редовна сесия бѣ съобщило, че ще има новъ законъ за окръжните съвети. Днешното правителство смѣта, какво сегашните окръжни съвети страдатъ отъ известни недѣли, които изискватъ чась по-скоро да бѣдатъ отстранени, поради това тѣ, като тѣла на самоуправлението въ окръга, не могатъ да извършватъ успѣшно своята работа по отношение нуждитѣ на населението при днешната си организация, при днешния си съставъ и при днешната си компетенция.

Това е въ сѣщностъ схващането не само на днешното правителство, азъ бихъ казалъ, това е общо схващане почти на всички политически организации въ страната. Почти всички партии сж се изказвали досега, кога по-подробно, кога накратко, кога инцидентно, кога прѣкъ по въпроса, че днешниятъ институтъ на окръжните съвети ще трѣбва да бѣде реформиранъ; нѣкои отиватъ по-далечъ — искатъ да бѣдатъ въобще премахнати окръжните съвети. Но всички сж съгласни, че днешната система на окръжното самоуправление е дефектна; първо, затова защото у нея господствува до голѣма степенъ некомпетентността; на второ мѣсто има известна двойственостъ между окръжните служби и държавните служби въ окръга, която двойственостъ често пѣти парира инициативитѣ и не може да даде, не може да предизвикъ зря резултатъ, който е необходимъ по отношение нуждитѣ на населението въ окръга; на трето мѣсто окръжните съвети не сж могли напълно да задоволятъ своите прѣдначения затова, защото сж били лишени и отъ достатъчно сръдства за реализирането на своите задачи.

По всички тия съображения, които сж, мога да кажа, почти общи на всички политически организации въ страната, отдавна вече се е сложило убеждение, че днешните окръжни съвети ще трѣбва да бѣдатъ, най-малко, реформирани или пѣкъ, както нѣкои казватъ, трѣбва да бѣдатъ премахнати. Но нито единитѣ, нито другитѣ не се задоволяватъ въ днешното положение, въ което се намиратъ окръжните съвети въ България. Такова е схващането и на днешното правителство, което смѣта, че ще трѣбва да последва една смѣсена реформа по отношение дѣлото на самоуправлението въ окръга. Това ние сме казали отдавна, още презъ миналата сесия. Това е вече, така да се каже, достояние на цѣлото общество.

Едновременно съ това още тукъ, въ самото начало, трѣбва да отблъсна подозрението, което се отправя къмъ правителството, заедно отлага изборитѣ, които трѣбваше да станатъ на 13 ноемврий — подозрението, че ние смѣтаме, какво правителството е загубило вече довѣрието на избирателитѣ, за което свидетелствувалъ изборитѣ въ гр. София на 25 септемврий т. г., и понеже сме загубили народното довѣрие, уплашили сме се, и поради това, следъ 25 септемврий сме решили и сме турнали вече въ действие това решение, да бѣдатъ сложени изборитѣ за окръжни съветници.

Нищо по-невѣрно и по-несправедливо отъ това обвинение, отъ това подозрение. Защото, г. г. народни представители, много по-рано, преди 25 септемврий, въ българския печатъ се направиха изявления отъ представители на правителството, които казаха, че нѣма да се произведатъ презъ м. ноемврий изборитѣ за окръжни съветници. И то е много близко до ума. Не можемъ и не трѣбва да правимъ избори по единъ законъ за окръжните съвети, който отъ една страна е несвършенъ, а отъ друга страна ще трѣбва да бѣде въ скоро време измѣняванъ. Не можемъ ние да правимъ едни избори по единъ законъ, който предвижда единъ институтъ неререформиранъ. Толкова повече, че окръжните съвети, съгласно действащия законъ, влизатъ въ акция, доаждатъ въ редовна сесия едва презъ м. февруарий идущата година. Следователно, нашата страна ще има нужда, по действащия законъ, отъ комплектни окръжни съвети, създадени чрезъ народенъ вотъ, едва на 1 февруарий 1933 г. Дотогава, съгласно закона, не се предвижда окръжните съвети да бѣдатъ свикани, и ние имаме времето и свободата отъ днесъ до 1 февруарий да прокараме тази реформа.

Следователно, и отъ гледище, че окръжните съвети трѣбва да бѣдатъ свикани едва презъ м. февруарий следващата година, се даваше възможностъ на правителството да изостави частичните избори за окръжни съвети на 13 ноемврий т. г.

Днесъ искаме отъ васъ съ законодателенъ актъ да санкционирате това решение — изборитѣ за окръжни съветници да не станатъ на 13 ноемврий.

По този повод тук в миналото заседание на Народното събрание се изказаха разни обвинения против правителството, че то действа неправилно, че то в случая действа против разпоредбите на закона и против разпоредбите на конституцията. И се развиха всякакви теории, които ще ми позволите накратко тук да засегна, за да се види, че нищо подобно няма в случая, че никакво закононарушение няма — нито нарушение на обикновения закон, нито нарушение на конституцията.

Преди всичко, г. г. народни представители, касе се за свикване изборителитъ въ половината околини, въ царството да избират окръжни съветници, съгласно чл. 74 от закона за окръжните съвети на втория неделен ден на м. ноемврий, т. е., на 13 ноемврий. Едва на 13 ноемврий, едва сега въ неделя, тепърва ще трябва да се правят изборитъ за окръжни съветници. Ние взехме под внимание това обстоятелство и друго едно обстоятелство, че на 28 октомврий се свиква редовната сесия на Народното събрание. Следователно, правителството имаше предъ видъ, че, преди да настъпи датата 13 ноемврий, народното представителство ще може да се сезира съ въпроса и да вземе съответно решение.

Върно е, че съгласно изборителния закон — чл. 127 — изборителитъ се свикват за избиране на окръжни съветници съ указъ. Това разпореджане на изборителния закон е по-старо от закона за окръжните съвети от 1925 г. Въ него е казано, че ще трябва въ указа съ който се свикват изборителитъ, да се посочи и денът, който не би трябвало да бъде по-късно от един месец от издаването на указа. Разпоредбата на чл. 127 от изборителния закон, която разпоредба, както казахъ, по произхождение е по-стара от разпоредбата на чл. 74 от закона за окръжните съвети, изисква на първо място изборителитъ да се свикват съ указъ. Има задължение за административната, за правителствената власт, да свика изборителитъ съ указъ. Това е първото задължение по изборителния закон. Е добре, г. г. народни представители, ние това наше задължение не сме го игнорирали, затова зашото — азъ трябва да отбележа още тук — касе се въпросътъ за несвикването на изборителитъ, а постановлението на изборителния законъ относително необходимостта отъ указъ е само за случаи, когато ще се свикатъ изборители. Правителството, както ви казахъ, своевременно реши да не бждатъ свикани тѣ.

На второ място азъ трябва да кажа, че е върно какво, когато се свикватъ изборителитъ, ще трябва да се спазва едномесечниятъ срокъ до датата на самитъ избори. Това е, обаче, едно разпореджане, което се отнася до други случаи — не за сегашния случай — преди всичко затова, защото правителството, както ще обясня по-нататък, желае да предизвика Народното събрание да издаде своевременно единъ законъ за несвикването на изборителитъ на 13 ноемврий. Отъ друга страна датата за свикването е определена съ законъ и се знае, че тя е 13 ноемврий. Ако бѣше въпросъ за други случаи, когато не се знае кога ще се произведатъ изборитъ за окръжни съветници, безспорно, че втората частъ отъ разпоредбата на чл. 127 отъ изборителния законъ е отъ по-голямо значение, защото ще трябва да се каже непременно и денът. Обаче, когато денътъ е определенъ съ законъ, тази частъ отъ разпоредбата, безспорно, вече няма това голямо значение, каквото би имала въ случай, че датата за изборитъ не е определена съ законъ.

Насъ ни питатъ сега, по силата на кое законоположение сме действували така, дали ние сме действували при случаитъ на чл. 47 отъ конституцията, дали сме мислили въобще, че ще трябва да не се действа съгласно законитъ въ страната. Азъ отговарямъ и на първото питане, и на второто питане, че нито сме действували при случаитъ на чл. 47 отъ конституцията, нито пъкъ сме въ намерение да упражняваме изпълнителната властъ въ страната, която е дадена на правителството, по мимо действащите закони. Затова зашото, г. г. народни представители, първо и първо ние сезираме народното представителство съ въпроса за несвикването на изборителитъ на 13 ноемврий, преди още да е настъпила датата 13 ноемврий.

Г. Петко Стайновъ ни казваше така: „Вие щѣхте да бждете въ правото си, ако бѣхте издали указъ за свикването на изборителитъ и следъ това да вземете решението си да се не свикатъ изборителитъ“. Виждатъ какво противоречие ни съветватъ да извършимъ: отъ една страна да издадемъ указъ за свикване на изборителитъ, а отъ друга страна да вземемъ решение да не се свикатъ изборителитъ, и това решение да го оформимъ съ законъ.

Т. Кънчевъ (д. ст. Ц): Народното събрание ще вземе това решение, не административната власт!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Добре, но правителството, по редъ съображения отъ държавенъ характеръ, туря въ действие своята властъ на правителство, въ случая и института, ако щете, на министерската отговорност, преди 13 ноемврий да оформи по законодателенъ редъ решението си да не станатъ избори на 13 ноемврий.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Значи, действувате пакъ въз основа на чл. 47.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Никакъвъ чл. 47. Както едно правителство сключва една сдѣлка, която по законъ няма право да сключи напр., сключва единъ заемъ и го сключва подъ условието, че евентуално въ послѣствие ще бжде одобренъ отъ Народното събрание или отхвърленъ, безъ съ това да нарушава каквѣто и да е законъ или конституцията, ...

Т. Кънчевъ (д. ст. Ц): То е специаленъ случай, предвиденъ въ конституцията.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: ... обаче го сключва, за да подготви една работа на народното представителство, по сщия редъ и днесъ правителството взема решение да не се свикатъ изборителитъ на 13 ноемврий. Шомъ като ние вземемъ решение да не се свикатъ изборителитъ и желаемъ народното представителство да гласува единъ законъ да не се свикатъ изборителитъ, очевидно е, че няма нужда да издаваме указъ. Би било една смѣшна работа, би било една игра на укази, каквато игра днешното правителство не желае да прави, да издаваме указъ за работи, които няма да станатъ и за които имаме желание или мнение, че народното представителство евентуално ще гласува да не станатъ тѣзи работи.

Т. Кънчевъ (д. ст. Ц): Изпълнението на закона не е смѣшна работа; то е задължение на административната властъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. Теодоси Кънчевъ! Изпълнението на закона не е смѣшна работа, но е смѣшно да играемъ на издаване укази за свикване изборителитъ, когато ще трябва да се прокара една политика на правителството, която по отношение на окръжните съвети се изразява въ това, че не трябва да ставатъ изборитъ и че се сезира народното представителство съ този въпросъ.

Т. Кънчевъ (д. ст. Ц): Законътъ го иска.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Каквото щете казвайте, но такова безсмислено, противоречиво положение законътъ не може да съветва. Много по-законно и по-редовно е другото: правителството, което е решило да не ставатъ изборитъ за окръжни съветници, своевременно да сезира народното представителство съ съответно предложение, то да се облѣче въ формата на законъ и по силата на този гласуванъ отъ народното представителство законъ да не станатъ изборитъ. Тукъ няма, следователно, абсолютно никакво нарушение на закона.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Позволете. Въпросътъ е само: може ли Министерскиятъ съветъ да реши да измѣни единъ законъ? Зашото вашето постановление, вашето решение е законодателно. Цѣлиятъ въпросъ се състои въ това: внесено то предложение да се одобри. Може ли изпълнителната властъ да отмѣни единъ законъ? Тя може да направи това само по силата на чл. 47 отъ конституцията, ако действително обстоятелствата, за които се говори въ този членъ, сѣт налице. Цѣлиятъ въпросъ — пакъ повтарямъ — е тамъ: можете ли вие, като изпълнителна властъ, да отмѣните изборитъ, както сте ги отмѣнили, съ едно решение на Министерския съветъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. Смиловъ! Очевидно, въ случая вие смѣсвате понятията. Ние не отмѣняваме никакъвъ законъ, ние не отмѣняваме разпоредбата на чл. 74 отъ закона за окръжните съвети чрезъ нашето решение. Отмѣняването на тази разпоредба ще стане тепърва, преди 13 ноемврий, съ законъ тукъ, въ Народното събрание: Правителството, обаче, по силата на прерогативата, която има да представлява върховната изпълнителна властъ въ страната, и по силата на оная прерогатива, която има по конституцията, въ смисълъ да прави предложения на народното представителство, поема върху себе си отговорността предъ народното представителство,

да иска гласуването на един закон за несвикването на изборителите на 13 ноември преди настъпването на тази дата. Следователно, ние сме тук в един нормален случай на политическа отговорност на едно правителство конституционно-парламентарно.

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Нима законът в случая, г. министре?

Министър д-ръ А. Гиргинов: Не е въпросът за закон. Вие, г. Теодоси Кънчев, и Вашият другар г. Петко Стайнов казва: „Аз съм против окръжните съвети, тъй не трябва да съществуват в днешния им вид“.

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Аз не съм казвал туй.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Вие не сте го казвали, но г. Петко Стайнов го казва.

С. Ризов (з): Във 1923 г. съ закон ли разтурихте окръжните съвети? Вие все за закони приказвате, а беззаконни работи сте вършили!

Министър д-ръ А. Гиргинов: Г. Смилов досега е казвал това най-малко 10 пъти. Всички го казвате.

Б. Смилов (нац. л. о): Аз и сега да ви го кажа, но въпросът, който сте сложили на обсъждане тук, не е, дали трябва или не трябва да съществуват окръжните съвети, а е, трябва ли да се одобри постановлението на Министерския съвет, чрез което Министерският съвет е законодателствувал.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Никакво законодателствуване нима.

Б. Смилов (нац. л. о): По разглежданото днес предложение и дума не става за полезността или неполезността на окръжните съвети. Този въпрос не е на дневен ред.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Очевидно г. Боян Смилов не знае какво значи законодателен акт. Ние не сме законодателствували; ние казваме, че нима да свикаме изборителите на 13 ноември. Свикването на изборителите не е законодателен акт; то е възложено на изпълнителната власт. Ние, изпълнителната власт, казваме: нима да свикаме изборителите на 13 ноември по тѣзи и тѣзи съображения, и искаме Народното събрание съ законодателен акт да утвърди този наш административен акт. Следователно, ние не законодателствуваме.

Б. Смилов (нац. л. о): Законът за окръжните съвети казва, че изборителите се свикват на втория недѣлен ден от 13 ноември.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Ние не отменяваме това законоположение, то си е в сила, и понеже е още в сила, ние бързаме преди 13 ноември тук, в Народното събрание, да оформим това решение на правителството.

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Извинете, г. министре, туй решение на Министерския съвет не е законно. Член 127 от изборителния закон Ви задължава да свикате изборителите. Там не можете да разсъждавате по целесъобразност и нецелесъобразност. Ще изпълните задължението си.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Дали имаме право да бъдем целесъобразни или не, дали сме процедурно правилно, дали сме си изпълнили дълга на изпълнителна власт, да свикаме или да не свикаме изборителите — това ще го каже Народното събрание.

Х. Чолаков (з): Ние, Народното събрание, ще го кажем; това е наша работа.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Да. Нито вие сами, нито аз сам ще кажа това, а ще го кажат господа народните представители — и Вие, г. Кънчев, като народен представител — съ решението си, което ще вземат. И ние имаме право да искаме да има целесъобразност въ управлението, и вие трябва да искате от нас да има целесъобразност въ управлението, а въ края на краищата, дали има или нима целесъобразност, ще каже Народното събрание чрез своето болшинство.

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Това е право. Народното събрание ще каже дали съгласно условията на чл. 47 от конституцията.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Вие въ какво ни атакувате? Аз ви казах, въ случая ние турихме въ действие една отговорност на правителството на България. То е на мнение, че на 13 ноември не трябва да се свикат изборителите, че ви сезира съ един законодателен акт въ такъв смисъл. Къде е закононарушението? Защо се твърди, че има закононарушение?

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Затова, защото не съгласно условията на чл. 47 от конституцията.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Член 47 от конституцията е едно правило, което дава право на изпълнителната власт да създава, да нагласява наредби съ силата на закон. По силата на чл. 47 ние ще издадем едно разпореждане на правителството, което ще има силата на закон и евентуално ще бъде утвърдено спосред като закон. Ние имаме да издадем един указ, а не да издадем наредба съ силата на закон, следователно, не извършваме едно административно действие, по тѣзи и тѣзи съображения и ще чакаме народното представителство или да го одобри, или да го отхвърли.

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Отменяването на закона е едно нарушение.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Г. г. народни представители! Аз отговорих на всички възражения, за да се види, че действително тук нима никакво закононарушение; напротив, по силата на дискреционната власт, която е дадена на едно правителство, което управлява и трябва да пази интересите на страната, ...

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Такава дискреционна власт нима.

Министър д-ръ А. Гиргинов: ... се внесе едно предложение съвременно, преди настъпване датата на изборите. Значи, цѣлѣният въпрос се изчерпва съ приемането на законопроекта или съ отхвърлянето му. Тук, следователно, ще се реализират и всички последствия от действията на правителството.

Следователно, ако ние сме дошли до това решение, г. г. народни представители, да ви молим да одобрите нашето предложение, въ смисъл, да не се свикат изборителите, за да избират половината число окръжни съветници въ България, то е, както казах, защото днешната система на окръжно самоуправление ще трябва да претърпи една коренна реформа. И позволете ми да кажа, че тази реформа, която се проектира въ България и за която правителството ще внесе надлежния законопроект тук, там, е една реформа, безспорно, от съществено значение за страната. Ние мислѣхме, че по повод това предложение за отлагане на изборите, представителите на политическите партии тук ще се изкажат по идеята за окръжното самоуправление — какво трябва да бъде то, каква система, кой какво препоръчва — ...

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Когато внесете един законопроект.

Министър д-ръ А. Гиргинов: ... един много удобен случай, всѣки един, от името на своята партия, да каже: тази система, която днес съществува въ България, аз не я одобрявам и желая тя да бъде изменена въ това и това отношение, да каже, следователно, гледището на своята партия. За съжаление трябва да кажем, че тук почти нищо не се каза относително смисъла на бъдещата реформа — да се изкажат господа политиканите, представителите на политическата мисъл въ България, да кажат своето мнение предъ правителството, последното да чуе това мнение, за да може да си вземе акт евентуално от мнението на тая или на друга нѣкоя групировка.

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Такъв въпрос не е поставян.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Това, обаче, не стана. Г. Теодоси Кънчев се залови тук за едно софистическо тълкуване на законите, за едно софистическо обвинение на правителството.

Т. Кънчев (д. сг. Ц): По-напредъ васъ трябва да чуемъ.

Министър д-р А. Гиргинов: Г. Петко Стайнов...

Д. Ачков (нез): Професор по административно право.

Министър д-р А. Гиргинов: ... се задоволи само да каже, че днешната система на окръжно самоуправление е несъстоятелна, че той не желае тя да продължава да съществува. По-нататък обаче, не ни каза, каква трябва да бъде тя — да има ли окръжни съвети, да няма ли; да има ли окръжно самоуправление, да няма ли — това, което е най-същественото — и въ какъв вид, въ каква форма да се нареди това окръжно самоуправление. Г. Пастухов и той изтъкна някои от дефектите на сегашната система: каза, че е загубил доста, така да се каже, от симпатията към днешните окръжни съвети, обаче, по-подробно не се изказа и той, какво трябва да стане въ бъдеще съ окръжното самоуправление.

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Внесете законопроект, ще чуете мнението ни.

Министър д-р А. Гиргинов: Ние ще внесем законопроект, г. Кънчев.

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Така е редно.

Министър д-р А. Гиргинов: Аз трябва да кажа, че правителството си има мнение. Г. министър-председателят ви каза миналия път, и сега аз ви потвърждавам, че ние ще ви внесем законопроект, ще го имате. Най-добре беше, обаче, да кажете, какво е вашето мнение, за да го имаме пред вид. България е много бедна от към политически идеи. Тия, които най-много ни атакуват, че не сме били носители на голъми политически реформи и на голъми политически идеи, и въ настоящия случай засвидетелстваха своята голъма беднота от към политически идеи.

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Това се отнася за васъ. Вие бихте носители на голъмит реформи.

Министър д-р А. Гиргинов: Г. г. народни представители! Аз трябва да ви кажа, че реформирането на окръжните съвети не се диктува главно от съображения на икономии затова защото съществена и голъма икономия от евентуално закриване на окръжните съвети няма да бъде постигната. Предварително още аз трябва да кажа, за да се има пред вид от г. г. народните представители, че действително не по съображения на икономии ще трябва да бъдат реформирани или унищожени окръжните съвети. Окръжните съвети ще трябва да бъдат реформирани, за да се даде на окръга едно по-добро управление. Това управление на окръга или при окръга ще трябва да съществува и да бъде въ всъко отношение по-добро — да няма тази двойственост, да няма пражосничество, да има компетентност, да има дейност, да има, следователно, нещо по-добро. Аз имам тук бюджетът за нъла година на окръжните съвети въ България и трябва да ви кажа, че така, както съ тв втирани за 1932/1933 г., възлизат на 201 милиона лева кръгло. От пресметанията, които могат да се направят по реализираните бюджети от окръжните съвети през миналата година, ще се види, че не повече от 150 милиона лева ще бъдат изразходвани, защото, макаръ че се предвиждат 200 милиона лева приходи, няма да има толкова, а ще има най-много 150 милиона лева. Следователно, и разходите ще бъдат въ кръга на тия 150 милиона лева. Ако разгледаме по категории разходите, напр. за 1932/1933 г., ще видите, г. г. народни представители, че за персонални разходи въ окръжните съвети въ цяла България, въ това число и персонални разходи по материалните служби, така да се каже, на окръжните съвети — издръжката на общинската контрола, на архитектурния отдел, за строеж на училища, за санитарно-медицинския и санитарно-ветеринарния персонал — ще бъде изразходвана една по-малка цифра, кръгло 67 милиона лева въ цяла България. Вие трябва да имате пред вид, че от тия 67 милиона лева, 23 милиона и половина съ за санитарно-медицинския персонал, който ще продължава да съществува. Имате и за санитарно-ветеринарен персонал 11.300.000 л. Значи около 35 милиона лева от тия 67 милиона лева съ само за санитарни нужди. Очевидно, че остават за цяла България около 30 милиона лева, за персонални разходи, като извадите санитарните, 30 милиона лева! Тук влизат всички технически служби, които се издръжат от постоянните ко-

мисии; тук влизат и веществените, така да се каже, разходи. От тия 30 милиона лева, за окръжни съветници се изразходват годишно кръгло 5½ милиона лева и за постоянни комисии — 4 милиона лева. Така че около 9—10 милиона лева от тия 30 милиона лева съ за специфични разходи на окръжните постоянни комисии и окръжните съвети. Вие виждате, следователно, тѣзи цифри ясно показват — че да се постигнат икономии съ реформирането на окръжните съвети, така както някои бълнуватъ, 200—300 милиона лева — това е праздна приказка. Никакви икономии няма да се направятъ.

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Това е много право.

Министър д-р А. Гиргинов: Напротивъ, като извадите тия персонални разходи, на държавата се даватъ, по силата на действующите закони — предвидени въ бюджетите — 22 милиона лева за пътища, за други културни фондове и пр. и пр. Така, дадена е помощ на държавата за строеж на училища — 2.800.000 л.; за санитарна служба, за вещевени разходи — 7.682.000 л.; за ветеринарна служба — 2.226.000 л.; за повдигане на земледелието въ окръжитъ — 8.949.000 л.; за повдигане на скотовъдството въ окръжитъ — 6.283.000 л.; за повдигане на промишлеността и труда — 2.312.000 л.; помощи на бедни общини — 1.190.000 л.; помощи за разни благотворителни цели, трапезарии и др. — 3.702.000 л.; за строеж на окръжни сгради, поправки и пр. — 22.000.000 л.; за планиране на селата — 2.500.000 л.; за водоснабдяване — 10.000.000 л.; за направа на междуселски телефонни мрежи — 4.257.000 л. и т. н.

Виждате, следователно, че разходите, които се правятъ от окръжните съвети за нуждите на населението, въ същностъ ще бъдатъ поети и правени въмсто от окръжните постоянни комисии, от други държавни органи, които ще се предвидятъ. Но да се смѣта, че ще се направи нѣкаква икономия, е една работа погрѣшна.

Д. Ачков (нез): Обаче съ положителностъ, г. министре, може да се каже, че от тия пера, които съ за земледѣлие, за санитарна служба и пр., нито половината не отиватъ за целитъ, за които съ предназначени, и че съ тѣхъ се злоупотрѣбва.

Т. Кънчев (д. сг. Ц): А-а-а!

Д. Ачков (нез): Нека г. министърътъ направи една ревизия на окръжните съвети днесъ и ще видите, че половината окръжни съветници ще влѣзатъ въ затвора.

С. Такъв (з): Ами тѣ съ Ваши съветници!

Д. Ачков (нез): Това не ме интересува. Вие знаете, че азъ нѣмамъ никакви съветници. (Оживление)

Министър Д. Гичев: Правъ е Ачковъ!

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Това съ приказки.

Министър д-р А. Гиргинов: Не може това заключение да се прави така общо и така положително, както Вие, г. Ачковъ, искате да го направите.

Д. Ачков (нез): Вие сте властень и сте въ положение да проверите това, г. министре.

Министър д-р А. Гиргинов: Нѣкъде може да има кѣтерийно и партизанско използване на някои пера, на някои суми, но това се срѣща не само въ окръжните съвети, но и въ общините и въ държавата. Трѣбва да признаемъ, обаче, че на някои мѣста много правилно ставатъ разходите и действително се посрѣщатъ нуждите на населението. Въ всѣки случай правителството иска чрезъ реформирането на окръжните съвети да се създаде едно по-правилно процедуре въ това отношение, за да може да се даде и една по-добра служба за задоволяване нуждите на населението.

Г. г. народни представители! Азъ съмъ къмъ края на моя говоръ, защото въ настоящия моментъ не е умѣстно да говоря за бъдещата реформа на окръжните съвети, и защото това предложение, което ще бъде оформено съ законъ отъ Народното събрание, е едно предложение, просто за несъвикване на избирателитъ за избиране на окръжни съветници.

Азъ тукъ ще трѣбва също да припомня, че много сължватъ онѣзи, които мислятъ, че Народниятъ блокъ събои отъ изборитъ за окръжни съветници.

А. Ненов (раб): А, не!

Министър д-ръ А. Гиргинов: Затова защото, особено последните, онзи денните общински избори показват, че всички невърни томъви, които твърдят подобни работи, са далеч от самата истина, от самата действителност.

А. Ненов (раб): Избихте хората! (Възвращения от мнозинството) Всички села бяха блокирани от полиция.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Партиите на Народния блок в последните общински избори вземаха кръгло 65% от всички гласове в цяла България — вземаха 96,851 гласа.

Т. Кънчев (д. сг. II): Недейте казва „партиите на Народния блок“, а кажете „Народният блок“.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Но тези наши политически противници казват: добре, ама взехте толкова гласа, но по отделни листи, не съ една единна листа. Може до толкова степен да е вярно това, но вие ще се интересувате дали сме ги взели съ отделни листи или съ една обща листа? Това няма значение.

Т. Кънчев (д. сг. II): Има значение.

С. Таков (з): Няма значение.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Ако има значение ще има значение за нас, а не за вас.

С. Таков (з): (Към Т. Кънчев) Вие имате 6 гговора.

А. Капитанов (з): Ние не се мисим в техните разправи.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Това е един въпрос, който интересува повече живота на самия Народен блок, но за обществото, за вас е важно да констатираме, че, освен блоковите партии, в България другите партии са получили много малко гласове. Напр. г. Боян Смилов е получил всичко 1,287 гласа — 1% от гласовете; (Ръкоплъскания от мнозинството) г. Цанков е получил 10,229 гласа в цяла България — 6,9%.

Т. Кънчев (д. сг. II): Благодарим ви на тях.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Сговорът на г. Ляпчев е получил 6,743 гласа — 4%; г-да работниците са получили 19,000 гласа — 12%. (Ръкоплъскания от работниците)

А. Ненов (раб): Кажете колко души са пребити.

Председателстващ Н. Захариев: (Звъни)

Министър д-ръ А. Гиргинов: Не е вярно, следователно, че е имало някакво възприемстване, че да участват във изборите, защото виждате получили са 12% от гласовете. Това ви е силата! 65% от гласовете са дадени за Народния блок.

Т. Кънчев (д. сг. II): Дълго на 4!

А. Капитанов (з): Пакъ повече от вас. Вие сте получили 10,000 гласа.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Няма защо да дължим на 4; когато сме на куп, заедно, защо ще се дължим? Кога ще излизем съ отделни листи, кога ще излизем съ обща, единна листа, това е наша работа. Важното е това, че вие имате сила в страната и че политическата сила е при Народния блок. Това е важно. (Ръкоплъскания от мнозинството) Вие го, печете го — това е: пакъ партиите на Народния блок имат народното доверие. Народното доверие е съ нас.

Следователно, вашето твърдение, че ние сме бгали от изборите, защото сме имали народното доверие, е една измислица, е само едно ваше утешение. Вие ще трябва да се утешавате съ несъществуващи работи. Днес за днес Народният блок, при така произведените избори, получи такъв процент от гласовете, и, следователно, даде на страната общинско самоуправление и ще го дава. Утре, ако бихме имали окръжни избори, ние пакъ ще намерим формулата да го дадем. И аз съм убе-

ден, че когато дойдат окръжните избори, ние пакъ ще бием всички, защото няма по-голяма сила в България, нито днес, нито ще има утре, от Народния блок, стига той да се държи. (Ръкоплъскания от мнозинството) Това е един исторически факт за днешна политическа България. Онези, които желат да не управлява съ политически партии, които мисли, че е много голям пехливаните, които мисли, че може да управлява без народното доверие, които мисли, че може да отмени системата на изборите в България, който иска в края на краищата да отнеме изборителното право на българските граждани по села и градове, той може да не държи смътка за силата на Народния блок. Само той може да мисли, че и без народното доверие може да управлява България. (Ръкоплъскания от мнозинството)

Председателстващ Н. Захариев: Има думата г. министър-председателят.

Министър-председател Н. Мушанов: Г. г. народни представители! Аз съм да вземам думата, ако не трябва съ нщо да допълня речта на г. министъра на вътрешните работи.

В началото още на сесията ние внесохме, като пръв законопроект, това предложение, защото смътмахме, че сме длъжни да направим това — да се утвърди от Народното събрание постановлението на Министерския съвет, съ което не се свикаха изборителни за 13 ноември, за когато, по законите в страната, трябва да станат изборите за половината от окръжните съвети в страната. За нас този въпрос беше много ясен и много прост: на 13 ноември трябва да се свикат изборителни да гласуват за окръжни съветници, но на нас ни предстои една сериозна реформа на окръжните съвети. На прост език, за всяка една чиста съвест и за всеки обикновен разум се поставяше въпрос: когато ние ще внесем нов законопроект за окръжните съвети, когато е възможно те свършено да се унищожат или да се реформират по такъв начин, че да няма да има нужда от избори, трябва ли да оставим свикането на изборителни за 13 ноември, трябва ли да движим цял изборителен корпус за избори, или беше най-елементарно за всеки човек да разбере, че, щом като няма да има избори, не трябва да движим и изборителния корпус за нищо? Тъй се поставяше просто въпросът. И ние, като хора, като всички нас, които ще трябва да преценим известни обстоятелства и известна цел, си казахме: щом като няма да има избори за окръжни съвети, няма защо да свикваме сега, на 13 ноември, изборителния корпус. Вие знаете какво значи избори в България, какво значи да движим изборителни да правят окръжни избори. Ето на, при селските избори, които токущо станаха в 400 села, виждате какво движение се създаде.

Значи практически въпросът, който се полага, е този: не беше ли по-целесъобразно и мажро едно правителство, което няма да прави окръжни избори за въ бъдеще, да каже: „Ние не свикваме изборителни, защото няма да има нужда от това“? Този е първият въпрос, който се полага на вашата преценка, за да отговорите, дали и ние не сме помислили по въпроса за целесъобразността и практичността.

Отсега нататък ще навлезем в теорията и законодателството. Аз съм очуден, когато тук народни представители ни обвиниха оня ден от трибуната, че ние сме нарушили конституцията. Даже един от господата имаше куража да каже, че ще ни води на държавен съд! (Оживление върху мнозинството) Слава Богу, както виждате, толкова заплашване! И аз затуй поисках да се обясня, тъй както трябва да се обяснят почтени хора в Народното събрание.

Г. г. народни представители! Ако да беше този пръв случай в България, когато се отлагат избори, най-после бихме казали: хайде, този Народен блок действително не знае какво прави. Но, г-да, аз ще ви процитирам сега два случая от времето на Демократическия сговор, по които съжалявам, че не се е случил да докладва г. Теодоси Кънчев, който сега ни обвинява и който обикновено тогава беше докладчик по въпросите на Министерството на вътрешните работи. За частие — казвам — че не се е случил той докладчик, защото щеше да се постави въ много противоречия съ себе си. Аз не бих искал никой да се излага тъй в Народното събрание. Ние имаме, г-да, два случая от тяхно време на отлагане избори: първо, отлагане на изборите за окръжни съветници в Петрички окръг, и, второ, отлагане

на изборитѣ за членове на VI-и районенъ общински съветъ въ София.

Министъръ Д. Гичевъ: И г. Кънчевъ е държалъ речъ за защита на отлагането на изборитѣ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ето ги слушайте, да ги прецените всички: (Чете) „XXVII постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 27. IX. 1927 г., протоколъ № 58.

„Одобрява се да се внесе за разглеждане и одобрение въ идущата сесия на Народното събрание законодателно предложение за отлагане изборитѣ за окръжни съветници въ Петричкия окръгъ“.

Това е на 27 септември.

Д. Ачковъ (нез): Има ли указъ?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Чакайте. — Значи на 27 септември се взема постановление на Министерския съветъ. На 12 октомври се внася това постановление въ Народното събрание и на 3 ноември се приема тукъ на първо четене. Значи министерското постановление се взема на 27 септември, а, както виждате, въпросътъ се решава чакъ на 3 ноември по законодателенъ редъ. На 27 септември се взема министерско постановление — както виждате, единъ месецъ преди свикването на Народното събрание на редовна сесия — и разглеждането на въпроса отъ Народното събрание се отлага чакъ за 3 ноември.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Тогава имаше военно положение. (Възражения отъ мнозинството)

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля Ви се, постоите, азъ ще кажа. — Мотивътъ за отлагането на избора е билъ: да се произведе наедно съ другитѣ окръжни избори, а не да стане въ Петричкия окръгъ отдѣлно.

Вториятъ случай — за Софийската градска община — е още по-интересенъ. (Чете) „XXXIV постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 17 октомври 1928 г.“ — пакъ 10—11 дни преди редовната законодателна сесия — „протоколъ № 65.

„Одобрява се да се отложатъ изборитѣ за членове на VI-и районенъ общински съветъ въ София; тѣ ще се произведатъ едновременно съ общитѣ избори за членове на градскитѣ общински съвети.

„Настоящото постановление да се внесе за одобрение въ предстоящата сесия на Народното събрание“.

А. Капитановъ (з): И тукъ военно положение ли е?

Нѣкой отъ мнозинството: Значи държавенъ съдъ! (Смѣхъ всрѣдъ мнозинството)

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: На 17 октомври 1928 г. се взема постановлението да се отложатъ изборитѣ на Столичната община, които бѣха насрочени за 10 февруарий. Чакъ на 5 февруарий се гласува въ Народното събрание решението за това отлагане и на 8 февруарий се публикува законътъ — два дена преди десети.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Указъ за свикването имало ли е?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Нѣма.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: А бе на 17 октомври се взема постановлението да се отложатъ изборитѣ, внася се въ Народното събрание, гласува се на три четения и на 8 февруарий, два дена преди изборитѣ, се публикува законътъ. И забележете, че тогава не е имало нито единъ човѣкъ отъ цѣлата оппозиция въ Народното събрание, който да стане и да обвини правителството по тая работа, която на всѣкому се е виждала за една нормална работа.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): За съжаление.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Понеже ще станатъ общитѣ избори, отлагатъ се изборитѣ въ секцията за други пѣти, както е станало и за изборитѣ въ Петричкия окръгъ, и никой не е повдигналъ въпросъ, че това съставлява нарушение на конституцията, и никой не се е заканвалъ, че ще предава министритѣ на държавенъ съдъ.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Демагогствувате.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля Ви се, г. Кънчевъ, вземете и прочетете даннитѣ; азъ не съмъ ги изсмукалъ отъ прѣститѣ си; казахъ и онзи денъ, че направихъ справка въ дневницитѣ на Народното събрание, за да ви кажа тази работа, защото знаехъ, че е тъй.

Сега отъ гледна точка на формата. Отъ гледна точка на формата може би имате право. Въ какво отношение? Ние внасяме тукъ да се утвърди постановление на Министерския съветъ, когато може да се поддържа, че трѣбва да внесемъ законопроектъ за отлагане на изборитѣ въз основа на нашето постановление. Но това е пакъ законодателно решение, което ще мине на три четения.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): А, не.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Такива законодателни решения сме имали много пѣти, и сме ги гласували въ формата на законъ — на три четения. Недейте се рови тамъ. Това постоянно правимъ. Но нима тоя въпросъ за формата ви накара да излѣзете още първия денъ отъ сесията на Народното събрание, за да ни атакувате, че сме нарушили конституцията?

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Формата представлява гаранция за правата.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Азъ зная, че действително, когато се приказва отъвнъ, безъ да се държи смѣтка за това, което се приказва, се дрънка много, но когато се дойде въ Народното събрание, азъ смѣтамъ, че трѣбва да се приказва по-иначе и да се мотивира по-сериозно, когато се отправятъ обвинения. А не така, както става сега: защото нѣма какво друго обвинение да се отправи — хопъ изведнѣжъ се заговори за нарушение на конституцията.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Конституцията е въпросъ на форма.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Ако ли нашиятъ мотивъ бѣ партизански и ако ли ние искаме да гонимъ противникитѣ си, повече право би имало да ме обвинява болшинството, което оставя и сега вашитѣ окръжни съветници да продължаватъ да работятъ. (Рѣжкоплѣскания отъ мнозинството)

А. Капитановъ (з): Вѣрно!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: И ако ли азъ искамъ да говоря тукъ партизански, понеже вие се отнасяте спрямо насъ партизански, трѣбва да ви кажа (Къмъ сговориститѣ), че, ако нашиятъ мотивъ бѣ партизански, ние трѣбваше действително да повикаме избирателитѣ и, както ви каза г. министърътъ на вътрешнитѣ работи, азъ ви увѣрявамъ, че въ тия окръжи, където имате болшинство окръжни съветници сега, нѣмаше да имате и по петъ души окръжни съветници и щѣхме да вземемъ окръжнитѣ съвети въ рѣцетѣ си. Обаче нашиятъ мотивъ не е билъ тоя — партизански; напротивъ, нашиятъ мотивъ е билъ: отъ гледище на законодателство, което иде, понеже окръжнитѣ съвети ще се реформиратъ, нѣма защо само да си играемъ и да правимъ избори, които сѣ абсолютно безцелни. Г. Стайновъ, у когото имаше подозрение, бѣше поправъ: „А-а, казва той, вие нѣма да реформирате окръжнитѣ съвети; напротивъ, вие си играете, за да можете да разтурите тия съвети и да оставите ваши окръжни постоянни комисии, които да продължаватъ работата нататкъ“. У г. Стайновъ поне се виждаше партизанскиятъ мотивъ — а той се знае какъвъ е: често пѣти човѣкъ говори, каквото и мисли; него го е страхъ отъ себе си, защото той действително подозира, че може да се играе такава игра. Г. г. народни представители! Не е въпросъ за игра, и най-подире не е простено; ако не е грѣшно, престѣпно е да си играемъ съ правата на българския избирателъ и да го разтакаме насамъ-нататкъ, когато това е безцелно. Ако нашата целъ бѣ да вземемъ окръжнитѣ съвети, щѣхме да ги вземемъ. И постояннитѣ комисии щѣхме да вземемъ. Нима има нѣкой отъ васъ, който да се съмнява следъ общинскитѣ избори, които станаха онзи денъ, че ние щѣхме да получимъ болшинство въ окръжнитѣ съвети?

А. Капитановъ (з): По-рано, преди да видите тѣзи резултати, бѣше съмнително; а следъ като ги видѣхте, сега не е съмнително.

Министър-председател Н. Мушанов: Ето защо ние отхвърляме този аргумент, който е партизански. И въ туй отношение съм горд тук да кажа, че ако от гледище партизанско се разглежда нашата дейност, не вие, а нашето болшинство имаше повече право да ни натяква, защото ние собствено продължаваме живота на вашите окръжни съвети, докато решим въпроса за окръжните съвети. Изглежда, че вие, хората, които сме в Народния блок, повече сме се отърсили от партизанството, отколкото вие, опозицията.

Д. Ачовъ (нез): Дай, Боже, да е така!

Т. Тонковъ (з): Всички катили, прогонени от държавните учреждения, са назначени за надничари въ окръжните съвети.

Министър-председател Н. Мушанов: Въ какво се състои нарушението на конституцията? Г-да! Ние бързаем още въ първите дни на сесията да ви предложим за одобрение това министерско постановление, за да кажете вие, по-благоразумните, на нас, които не искаме да увлечем българските избиратели въ страстни борби, които винаги стават въ изборите, дали ние не грешим и дали не трябва да ги произведем. По закона вие сте властни да решите да станат ли изборите след 20—30 дни, когато ще имате нов закон за окръжните съвети. Аз съм увърен, че ако г. Теодоси Кънчевъ и г. Стайновъ биха се отърсили от партизанството, те биха признали, че ние сме действували благоразумно и тактично.

Какво нарушение на конституцията има въ случая? Ние сме отишли мимо вас, Народното събрание, да изменияме законите? Има само следното: не бидейки Народното събрание въ сесия и виждайки, че приближава 13 ноември, а един месец по-рано трябва да излезе указът за насрочване на изборите за окръжни съвети, ние поехме тая отговорност, съ министерско постановление да отложим изборите, както аз я поемали всички, които са държали министерски постановления, когато Народното събрание не е било въ сесия, и аз ги внасяли за одобряване 2—3 месеца след свикване на Народното събрание, което е властно да разреши въпроса и днес. Г-да! Искате ли на 13 ноември да свикаме изборите? Вие или ще смътнете, че ние сме действували неправилно и ще дадете един месец срок за свикване на изборите, или пък ще приемете, че ние сме действували планомерно и тогава ще се смътне, че не сме нарушили конституцията и че са неоснователни атаките спрямо нас.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): На кой текст от конституцията изпълнителната власт основава своята постановка?

Министър-председател Н. Мушанов: Ами на кой текст вие основахте вашата?

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Практичност и целесъобразност не е конституционен мотив.

Министър-председател Н. Мушанов: А бе, г. Кънчевъ, мене ми е действително чудно, когато идете да атакувате министъра на вътрешните работи, а онзи ден черпяхте Вашият конституционен познания от неговата книга. (Ржкоплъскания от мнозинството) Вие самъ го цитирахте.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): То е за негово изобличение, за да се види, че едно пише, а по друг начинъ действува.

Министър-председател Н. Мушанов: Вие оня ден казахте една друга мисъл, която аз считам, че не е много права: „Недейте гледа какво ние сме правили — вие вървете из друг път“. Това е право, но всеки един, който добросъвестно обвинява, трябва да се запита: как аз мога да търпя една дейност, която изхожда от моята партия, а когато изхожда от друга партия, да не мога да я търпя?

В. Коевски (нац. л): То значи, че е недобросъвестен.

Министър-председател Н. Мушанов: Въ какво се състои нарушението на конституцията? Вие днес, като законодателна власт, сте сезирани съ въпроса и сте властни да кажете планомерно и целесъобразно ли ще бъде да се насрочат изборите на 13 ноември, когато след един месец ще внесем законопроекта за окръжните съвети.

Г-да! Аз съм убеден, че ако народът чуе тези дебати, съ своя здравъ смисъл ще има действително да ни се чуди на акъла. Та, следователно, сложенъ правилно въпросът, не само от гледна точка на сжщина, но и от гледна точка на законите, вие ще видите въ какво се състои обвинението, което ни се хвърля.

Има два начина на действие. Първият е, да свикаме изборите на 13 ноември, да поставим изборителната машина въ движение. От 13 до 28 октомври, въ тези 15 дена, изборителите ще да се готвят за изборите, държавата трябва да постави машината въ движение и след като вие дойдете тук, на 1 ноември, напр., да решите изборите да се отложат. Нима вие, които управлявате държавата и администрацията, ще поемете този риск, въ тия 15 дни да раздвижете страстите въсрѣд населението, да сложите машината под пара, за да дойдете подир да я спрете? Ще помислите малко по този въпрос. И ние възприемъ второто — не да свикаме изборите на 13 ноември, а да дойдем тук предъ вас и да викаем: г-да, ето, ние действуваме по този начин, вие ще ги одобрите или нѣма да ги одобрите. Ето тъй може да се постави въпросът. Може ли да има друга алтернатива? Не може. И аз съм убеден, че тия, които ни обвиняват, ако биха се позамислили и ако биха се отърсили от своето партизанство и от желанието да правят от всѣка сламка стрела срещу управлението, те ще да се съгласят, че друг начинъ за действие нѣма.

Вие, г. Кънчевъ, ще си помислите днесъ сериозно върху въпроса: да гласувате ли да не се свикат изборите на 13 т. м. за окръжните избори, защото ще бъде внесенъ новъ законъ, или ще се произсесете въ смисъл, че нашето постановление е неправилно и че въ срокъ от 1 месецъ от днесъ трябва да свикаме изборите да изберат окръжни съветници. Аз съм убеден, че вие ще признаете, какво не може да се играе съ изборителните права на гражданите; не може едно правителство, което отговаря за спокойствието и реда въ страната, да каже на изборителите: „Елате подиръ един месецъ да правите избори“, а подиръ 15 дни да имъ каже: „Нѣма да правите избори“.

Тези са разясненията, които имахъ да дамъ. Смѣтамъ, че най-малко вие можете да ни обвинявате, че искаме да нарушаваме конституцията. Нанният резонъ, на Народния блокъ, е тъкмо да употребимъ последните усилия на народа, за да спасимъ конституцията, която действително се намира въ опасност. (Ржкоплъскания от мнозинството) Въ тия тежки, трудни времена, въ които живѣемъ, когато конституцията често пъти се напъва и даже се пуква от действителните беди и несгоди на живота, ние, Народният блокъ, употребяваме всички усилия да я задържимъ и поддържаме въ практическия животъ на нашата страна. Това е и резонът на съществуването на Народния блокъ. Ония, които знаят що е конституция и животъ, знаят какви усилия трябва да употребятъ едно правителство, за да може въ такива моменти да гарантира приложението на конституционните разпоредби. Това е нашето назначение; ако искате, това е първото, историческото назначение на Народния блокъ. И когато ние вземаме властта от народа въ един избори като опозиция (Ржкоплъскания), вие ще разберете, г. г. народни представители, че въ тия тежки дни ние ще употребимъ всички усилия, за да вървимъ въ границите на българската конституция. Ние сме поклонници на парламентарния режимъ, гарантиранъ от нашата конституция. И ние не само нѣма да я нарушаваме, но ще искаме съ всички сили да се боримъ срещу ония, които ще искатъ да посегнат на нея. (Ржкоплъскания от мнозинството) Това е сжщината на въпроса, който разглеждаме. И аз ще моля почитаемото Народно събрание да разбере от тия разяснения, че ние не само не сме искали да нарушаваме конституцията, но напротивъ, искали сме да вървимъ по единъ правъ път на практичност и целесъобразност, спазвайки закона, както винаги. Вѣрвамъ, че вие ще гласувате за одобрението на това министерско постановление. (Ржкоплъскания от мнозинството)

Председателствуващ Н. Захариевъ: Пристъпваме къмъ гласуване.

Които приематъ предложението за одобрение I-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 12 октомври 1932 г., протоколъ № 83, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Моля по спешностъ да се гласува и на второ четене.

Председателстващ Н. Захариев: Има предложение от г. министра на вътрешните работи да се гласува по спешност на второ четене.

Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Това е решение.

Министър д-р А. Гиргинов: Това е законодателно предложение, което се гласува на три четения. Опозицията трябва да ни даде възможност да го гласуваме на три четения.

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Дайте ни законъ тогава.

Б. Смилов (нац. л. о.): То е въпросъ на правилникъ, го не е законъ.

Министър-председател Н. Мушанов: Ще ви го направимъ законъ. Това ли е всичко, въ което ни атакувате? Ще пишемъ сега отгоре „законъ“. (Смѣхъ всрѣдъ мнозинството)

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Виждате ли, колко сериозно я карате?

Министър д-р А. Гиргинов: Моля да се измѣни заглавието и вмѣсто „решение“ да се каже „законъ“ за одобрение I-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 12 октомврий 1932 г., протоколъ № 83*.

Министър-председател Н. Мушанов: Спасихме предложението!

С. Таковъ (з): Нѣма държавенъ съдъ вече!

Председателстващ Н. Захариев: Които приематъ предложението на г. министра на вътрешните работи, вмѣсто „решение“ да се каже „законъ“, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Оживление)

Министър д-р А. Гиргинов: Г. г. народни представители! За по-голяма прегледностъ, понеже става законъ това предложение, предлагамъ предъ текста да се пише „членъ единственъ“.

Председателстващ Н. Захариев: Които приематъ предложението на г. министра на вътрешните работи, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-секретаръ С. Йовевъ (д): (Чете)
„Членъ единственъ. Одобрява се I-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 12 октомврий 1932 г., протоколъ № 83: „да не се свикватъ избирателитъ да избиратъ окръжни съветници на 13 (втория недѣленъ день) ноемврий т. г.“

Председателстващ Н. Захариев: Които приематъ членъ единственъ така, както се прочете, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.*)

С. Таковъ (з): Успокои ли се, Теодосий?

Председателстващ Н. Захариев: Пристъпваме къмъ точка втора отъ дневния редъ — първо четене законо-

проекта за отпускане безвъзмездно на Хасковското гарнизонно офицерско събрание 4.924 квадратни метра държавно мѣсто отъ района на 10. пехотна Родопска дружина.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ А. Кантарджиевъ (д): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 2)

Председателстващ Н. Захариев: Които приематъ на първо четене законопроекта за отпускане безвъзмездно на Хасковското гарнизонно офицерско събрание 4.924 квадратни метра държавно мѣсто отъ района на 10. пехотна Родопска дружина, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ генералъ-лейтенантъ А. Кисъвъ: Предлагамъ законопроекта да се гласува по спешностъ и на второ четене.

Председателстващ Н. Захариев: Които приематъ предложението на г. министра на войната, законопроектътъ да се гласува по спешностъ и на второ четене, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ А. Кантарджиевъ (д): (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за отпускане безвъзмездно на Хасковското гарнизонно офицерско събрание 4.924 квадратни метра държавно мѣсто отъ района на 10. пехотна Родопска дружина.“

Председателстващ Н. Захариев: Които приематъ заглавието на законопроекта, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ А. Кантарджиевъ (д): (Чете)

„Членъ единственъ. Разрешава се да се отпустне безвъзмездно на Хасковското гарнизонно офицерско събрание, гр. Хасково, едно държавно мѣсто 4.924 квадратни метра, отъ района на 10. пехотна Родопска дружина, за постройка на собствена сграда, съобразно съ утвърдената и приложена скица.“

Председателстващ Н. Захариев: Които приематъ членъ единственъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър-председател Н. Мушанов: Г. г. народни представители! Предлагамъ законитъ, които днесъ минаха на първо и второ четене, да се поставятъ утре на трето четене и следъ туй да имаме общи дебати по проектоотговора на тронната речъ, който тая вечеръ ни се раздаде.

Председателстващ Н. Захариев: Които приематъ предложениа дневенъ редъ отъ г. министър-председателя за утрешното заседание, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието за утре 16 ч.

(Вдигнато въ 17 ч. 45 м.)

*) За мотивитъ къмъ законопроекта вж. прил. Т. I, № 1.

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 2.

Подпредседател: Н. ЗАХАРИЕВЪ

Секретаръ: А. КАНТАРДЖИЕВЪ

Замѣстникъ-секретаръ: СТ. ЙОВЕВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ